

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศจะเจริญก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประชากรในประเทศ ว่ามีความรู้ มีการศึกษามากน้อยเพียงใด เข้าใจปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และสังคมอย่างไร จึงต้องมีการศึกษาเป็นขั้นพื้นฐาน การศึกษาทุกระดับมีความสำคัญ และมีบทบาทในการพัฒนาประเทศแตกต่างกัน และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งแม้จะเป็นการศึกษาของคนกลุ่มน้อยของชาติ แต่เป็นชนกลุ่มที่จะมีบทบาทในการ เป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศที่สำคัญ

ในสถาบันอุดมศึกษา โยธาสาสน์จะมีหน้าที่หลัก คือ การสอนวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม การวิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ บริการวิชาการแก่สังคม ถ่ายทอดวิชาการ วัฒนธรรม และปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี (วิจิตร ศรีสอ้าน 2518 : 11) การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญา และความคิดสำหรับคนวัยจะเป็นผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่แล้ว การจัดสถานับการศึกษาเพื่อคนในวัยนี้มีอยู่หลายรูปแบบ หลายลักษณะ ที่เห็นได้ชัด คือ ระบบการจัดเป็นมหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือสถาบันทั้งระดับปริญญา หรือต่ำกว่าระดับปริญญา

การสอนเป็นภารกิจสำคัญในกระบวนการทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนในระดับอุดมศึกษาจะต้องมีวิธีการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะให้ได้คุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง การสอนในระดับที่มีตัวแปร และองค์ประกอบมากมายจะมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาที่เราจะสรุปผลการสอนว่ามีคุณภาพหรือไม่ โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษาหรือผู้เรียน ตลอดจนคุณวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์ หรือผู้สอน ประสบการณ์ในการทำงานของอาจารย์ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ

เหล่านี้ไม่เพียงพอที่จะสรุปว่าการสอนนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ ทั้งนี้ในทางปฏิบัติ และสิ่ง ที่ควรจะเป็น การประเมินผลการสอนของอาจารย์จึงมีความจำเป็น และสมควรจะจัดกระทำ อย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษา โดยกระทำอย่างสม่ำเสมอ และมีระเบียบ เพื่อให้ได้ คุณภาพการสอนที่ดี และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาโดย สรรวม

การประเมินผลการสอนนั้นจะมีประโยชน์หรือบรรลุเป้าหมายเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายในการประเมินซึ่ง โพซุชย์ สันดารัตน์ ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการประเมิน ผลการสอนไว้ ดังนี้

1. ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอน โดยแยกออกเป็น 2 แนว คือ
  - 1.1 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนของอาจารย์เอง
(Self Improvement)
  - 1.2 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงบริการด้านการสอน
2. ประเมินผลเพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบ หรือกล่าวไว้ว่า เป็นการประเมินเพื่อประโยชน์ทางการบริหาร (Administrative Decision Making) ซึ่งแยกออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้
  - 2.1 การประเมินผลเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ
  - 2.2 การประเมินผลเพื่อเลื่อนเงินเดือนหรือความดีความชอบอื่น ๆ
  - 2.3 การประเมินผลเพื่อคัดเลือกคนสอน
3. การประเมินผลเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจของผู้เรียน
4. การประเมินเพื่อคนคว่าและวิจัย (โพซุชย์ สันดารัตน์ 2524 : 9-11)

การประเมินผลการสอนนั้นจะมีผลแตกต่างกันแล้วแต่จุดมุ่งหมายของการประเมิน ซึ่ง สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้ให้นิยามของการประเมินการสอนไว้ คือ

นิยามที่ 1 การประเมินการสอน หมายถึง การพิจารณาว่า นักศึกษาได้ บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนเพียงใด ซึ่งถือว่าเป็นการประเมินผลการสอนหรือผลสัมฤทธิ์ ของนักศึกษานั้นเอง

มโนทัศน์ที่ 2 การประเมินผลการสอน หมายถึง การประเมินเพื่อวินิจฉัย จุดเด่น จุดถ้อยของการเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

มโนทัศน์ที่ 3 การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพ ของกระบวนการเรียนการสอน และผลของการสอนไปพร้อมกัน การประเมินผล ตามแนวมโนทัศน์นี้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และสรุปผลการสอน หรือคุณภาพการสอน ของอาจารย์เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร และพิจารณาคุณงามความดีของอาจารย์

มโนทัศน์ที่ 4 การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพ ของการบริหาร หรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมโนทัศน์นี้กว้างขวางที่สุดของการประเมิน การสอน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 5-10)

สม็อกและครุกส์ (Smock and Crooks 1967 : 579) ได้เสนอแนะว่า ชี้อมูล ที่เพียงพอในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู ควรได้จากผู้เรียน ผู้ร่วมงาน และ ผู้บริหาร โดยบุคคลทั้งสามกลุ่มนี้มีความเหมาะสมที่จะประเมินในหน้าที่แตกต่างกัน อุทุมพร ทองอุไทย ได้กล่าวว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน คือ อาจารย์และ นิสิตนักศึกษา คุณภาพของนักศึกษาจะประเมินโดยตรงจากอาจารย์ และสถาบัน แต่ในทาง กลับกันคุณภาพของอาจารย์ไม่ได้ประเมินโดยตรงจากนักศึกษา คุณภาพของอาจารย์เป็นเรื่อง ที่ซับซ้อน และยากที่จะประเมิน โดยปกติมักจะพิจารณาจากวิธีการทางการศึกษาของอาจารย์แต่ละคน แต่ยังไม่เพียงพอจะต้องมีดัชนีอื่นประกอบอีก เช่น ความสามารถในการสอน การถ่ายทอด ความรู้ ความรับผิดชอบ คุณธรรม ศักยภาพในการผลิตและวิจัย (อุทุมพร ทองอุไทย 2523 : 16) การไต่ถามการปรับปรุง และพัฒนาตัวอาจารย์อยู่เสมอ และการจะพัฒนาได้ต้องมีการสำรวจ และประเมินสภาพปัจจุบันเพื่อเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่เป็นอย่าง และควรจะเป็นสำหรับหาแนวทาง ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป (ไพฑูริย์ สันดารัตน์ 2524 : 1) เรื่องของงานสอนนั้นบุคคลที่ เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันอยู่เสมอ คือ ผู้เรียนและผู้สอน คุณภาพของผู้เรียนจะถูกประเมิน โดยผู้สอน และในทางกลับกันคุณภาพของผู้สอนมักไม่ได้ถูกประเมินโดยผู้เรียนโดยตรง (อุทุมพร ทองอุไทย 2523 : 1)

ในต่างประเทศนั้น การประเมินผลการสอนมีความสำคัญมานานแล้ว และมีการจัด กระทำกันอย่างกว้างขวาง และมีหลายวิธี คือ

1. อาจารย์ประเมินตนเอง
2. เพื่อนอาจารย์เป็นผู้ประเมิน
3. ผู้บริหารเป็นผู้ประเมิน
4. นักศึกษาเป็นผู้ประเมิน

โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สอนทราบถึงข้อบกพร่องในการสอนของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เพื่อพิจารณาความดีความชอบ เพื่อประโยชน์ในการวิจัย และยังเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารพิจารณาในการเลื่อนขั้นเงินเดือน การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ หรือเลื่อนยศในทหาร

ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ นับว่าเป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย เพราะเมื่อสำเร็จแล้วจะไปเทียบวุฒิปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นในโรงเรียนนายร้อยทั้ง 3 เหล่าทัพนั้น ต้องมีการสอนด้านวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์ และวิชาชีพ คือ การทหารนั่นเอง และผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยตรง คือ อาจารย์ ในขณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารก็มีส่วนสำคัญในการประสานงานช่วยให้กิจการในสถาบันสำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ สำหรับอาจารย์ทำหน้าที่สำคัญ คือ งานสอนและการสอนจะมีประสิทธิภาพได้ ควรมีการปรับปรุงอยู่เสมอ ส่วนสำคัญในการปรับปรุง คือ การประเมินผลการสอนนั่นเอง

อนึ่ง การประเมินผลการสอนของอาจารย์ในโรงเรียนนายร้อยสามเหล่าทัพนั้นยังมีใ้แก่การดำเนินการอย่างจริงจัง มีเพียงการประเมินค่าการปฏิบัติงานบุคคลของกองทัพไทย โดยแต่ละเหล่าทัพได้แยกดำเนินการ วางระเบียบที่เป็นมาตรฐานขึ้นใช้ภายในกองทัพของตน กองทัพบกใช้แบบรายงานที่ เรียกว่า รายงานสมรรถภาพนายทหาร กองทัพเรือใช้แบบรายงานที่ เรียกว่า รายงานประจำตัวกองทัพเรือไทย และกองทัพอากาศใช้แบบรายงานที่ เรียกว่า รายงานประจำตัวข้าราชการกองทัพอากาศ

จากผลงานวิจัย พบว่า ระบบประเมินค่าการปฏิบัติงานบุคคลของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ในปัจจุบันนี้ยังขาดคุณสมบัติบางประการในอันที่จะทำให้ผู้ใช้ระบบ คือ นายทหารของทั้งสามเหล่าทัพเชื่อถือ และเห็นคุณค่าในการปฏิบัติกานระบบนายทหารเหล่านี้

ซึ่งรวมทั้งผู้ประเมินค่า และผู้รับการประเมินค่า จึงไม่ให้ความสนใจ และไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ทำให้ระบบประเมินค่าการปฏิบัติงานของบุคคลของทั้งสามเหล่าทัพค่อยประสิทธิภาพลงไป (ร.อ.ศิริโชค สวัสดิเกียรติ และ ร.อ.นรินทร์ ศาลิกบุตร 2519 : 3)

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่สอบถามความคิดเห็น และความต้องการของผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ ถึงความต้องการในการประเมินผลการสอนของอาจารย์ และหาแนวทางปฏิบัติต่อไปอย่างมีหลักมีเกณฑ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ที่มีต่อการประเมินผลการสอนของอาจารย์
2. เพื่อสำรวจความต้องการ การประเมินการสอนของอาจารย์โดยผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ
3. เพื่อพิจารณาหาแนวทางที่เหมาะสมในการประเมินการสอนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ที่มีต่อการประเมินผลการสอนของอาจารย์
2. การวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนที่มีต่อองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอนดังนี้ คือ
  - ก. จุดมุ่งหมายของการสอน
  - ข. บุคลิกภาพของครูสอน

ค. วิจัย

ง. การวัดผล

จ. การประเมินผลการปฏิบัติงานที่นอกเหนือจากการสอน

3. กลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน
ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ตั้งแต่หัวหน้ากองวิชาขึ้นไป ของ
โรงเรียนนายร้อย จปร. โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ปีการศึกษา
2527

อาจารย์ หมายถึง ผู้ทำการสอน หรือปฏิบัติงานค้ำบบริหาร บริการทางวิชาการ
โดยได้รับเงินเค็มนตอบแทน ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และ
โรงเรียนนายเรืออากาศ ในปีการศึกษา 2527

โรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ หมายถึง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนนายเรือ และ
นักเรียนนายเรืออากาศ ปีการศึกษา 2527

งานสอน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการสอนนักเรียนในแต่ละภาคเรียน รวมถึง
การเตรียมการสอน การตรวจงาน การให้คำปรึกษาทางวิชาการ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการ
การควบคุมการเรียนการสอน และการวัดผลการเรียนของนักเรียน

การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการเรียน
การสอน และผลของการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และคุณภาพการสอนของอาจารย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความนึกเห็นในค่านต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินการสอนของอาจารย์ จากผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน ของโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ
2. เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน ในโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ ให้ความสำคัญ และเห็นความจำเป็นในการประเมินการสอน
3. ทราบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ทราบแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงานการประเมินการสอนของอาจารย์ ที่จะใช้ในโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพต่อไป
5. ได้แนวทางในการสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการประเมินการสอนของอาจารย์ในโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๑๑. คำเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่ม ตัวอย่าง ด้านวิธีสอน และการทดสอบความแตกต่าง	54
๑๒. คำเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่ม ตัวอย่าง ด้านการวัดผลและการทดสอบความแตกต่าง	57
๑๓. คำเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่ม ตัวอย่าง ด้านการปฏิบัติงานที่นอกเหนือการสอน และการทดสอบ ความแตกต่าง	59

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย